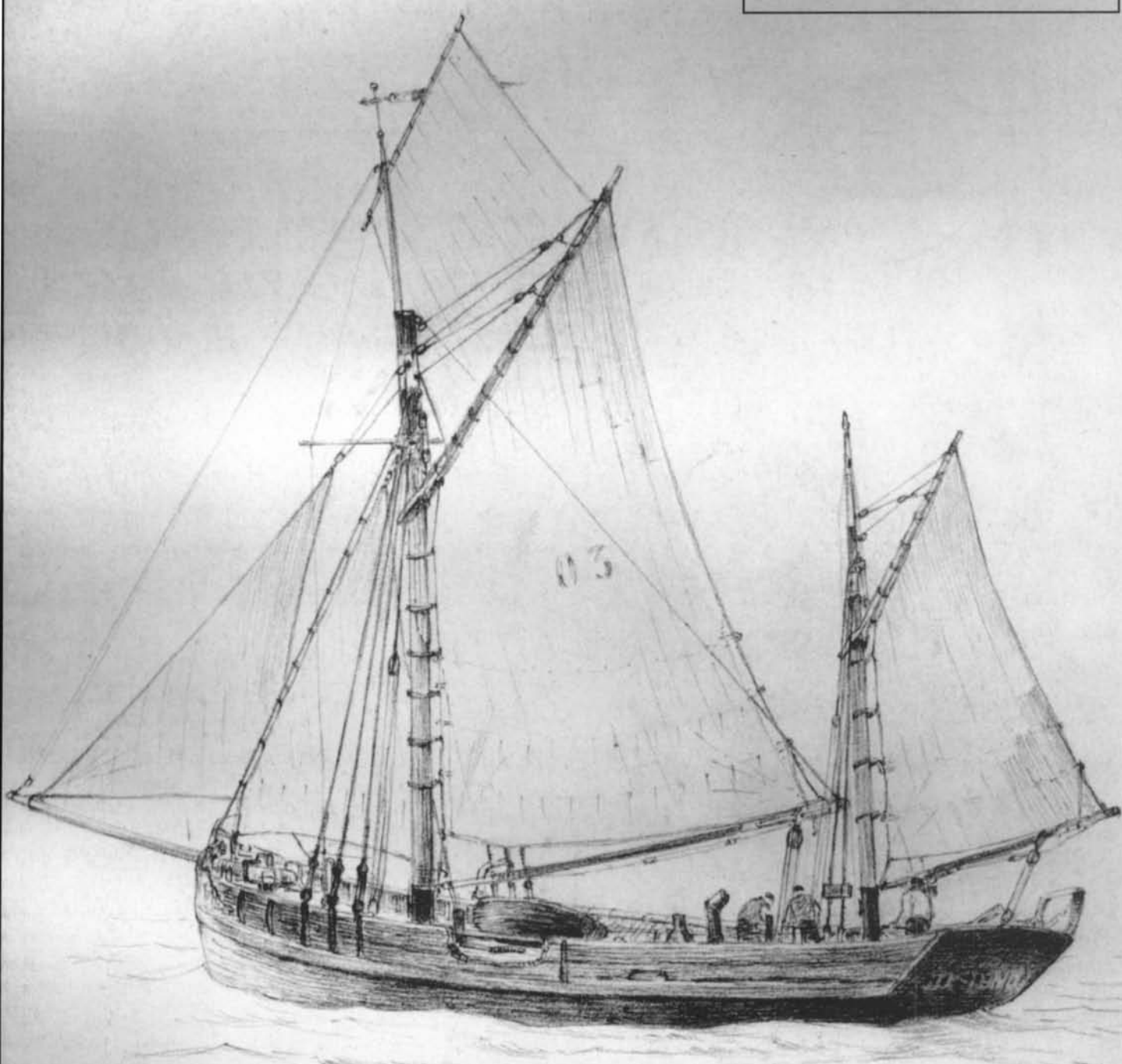

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

P.408954

MAANDBLAD

DECEMBER 2004

V.U. Omer Vilain - Rogierlaan 38/11 - 8400 Oostende

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift

Neptunus v.z.w.

Postbus 17

8400 Oostende

Tel. en Fax: **059/80.66.66**

e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**

..... over de **koopvaardij**

..... over **vreemde oorlogsbodems**

..... over ons **maritiem verleden**

..... over de **havenactiviteiten** en

over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U

of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: € 15

Beschermd abonnement: € 20

Weldoend abonnement: € 30

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422. en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33

NUMMER 12

MAAND december 2004

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 256: **R. JANSOONE**: Oostende en de visserij tijdens de Eerste Wereldoorlog (11).

blz. 263: **O. VILAIN**: Oostende-Nice.

blz. 264: **N. HOSTYN**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum (slot).

blz. 271: **S. IPPEL**: Kaartenmakers.

blz. 273: **M. CAPON**: Veloclub De Zeemeeuw Oostende (deel 8).

blz. 278: **S. VAN DAELE**: Oproep - Flobert Club.

blz. 279: **E. SMISSAERT**: Voor U gelezen.

O. VILAIN: Zonder commentaar.

blz. 280: **S. VAN DAELE**: De gastronomische weekends in het Casino-Kursaal van Oostende (deel 1).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

750-9109554-54

000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289

E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.

E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.

Omer VILAIN: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.

Simon IPPEL: Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.

Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.

DECEMBER ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende avondvoordracht op

donderdag 16 december 2004 om 20 uur

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **KONING LEOPOLD II OP OOSTENDS BEELDMATERIAAL**

Spreker: dhr. Ivan **VAN HYFTE**

Ivan VAN HYFTE is effectief lid van onze Kring, publiceerde reeds tientallen artikelen in ons tijdschrift en is ook auteur van een tweetal boeken betreffende aspecten van onze lokale geschiedenis: o.a. 120 jaar Zusterkens der Armen: Oostende 1866-1986.

Na 35 jaar leraar geschiedenis te zijn geweest aan de Colleges van Oostende en vooral Torhout is voor de spreker van vanavond de geschiedenis van zijn geboortestad Oostende opnieuw aan de orde; dit keer vanuit een "Koninklijke" invalshoek.

In een fictief interview aan het lokale weekblad "DeDuinengalm" van 24 juli 1931 vraagt koning Leopold II, naar aanleiding van de onthulling van zijn eigen ruitersstandbeeld, zich af "Waarom zit ik hier als een krijgsman te paard? Waarom niet uitgebeeld zoals Oostende me altijd gezien heeft: in een gewoon burgerpak, met mijn stok wandelend langs het strand en kijkend naar de zee....?"

Met (dia)beeldmateriaal zal hij aan de roepnaam van "le plus fidèle habitué d'Ostende" een gevolg geven door deze grote persoonlijkheid voor Oostende niet als een mythe maar als een mens van vlees en bloed onder ons te brengen.

Een Koninklijke avond om niet te missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor alle belangstellenden.

OPGELET

Wegens de eindejaarsperiode vindt deze voordracht plaats op de derde laatste donderdag van de maand en niet zoals gewoonlijk op de laatste donderdag.

door Roger JANSOONE

17. ONDERSTAND VOOR HET ONDERSTANDSKOMITEIT

Zoals in deze studie reeds werd uiteengezet (cfr. Hoofdstuk 12. Werking van het Onderstandskomiteit), wist het "Onderstandskomiteit", na langdurig intern gekrakeel, zich begin 1918 eindelijk te herpakken, met de terugkeer van de katholieke comité-leden en met de toevoeging van drie nieuwe leden van katholieke strekking. Het werd trouwens de hoogste tijd want in dit laatste oorlogsjaar werd de toestand overal in België (en overigens ook in Duitsland) werkelijk dramatisch, vooral dan wat betreft de voedselvoorziening. Het werk en de taken begonnen zich dan ook op te stapelen en bijgevolg werd besloten over te gaan tot een gestructureerde taakverdeling via de opsplitsing van het Comité in volgende specifieke commissies (met telkens vermelding van de samenstelling ervan):

1. "Schamele Armen" (ook genoemd "Bescheiden Hulp") - (deken Camerlynck en de hh. Kesteloot, Tabary, Van Vlaenderen en Ryckeman);
2. "Betwistbare Zaken" (de hh. Ryckeman, De Vogelaere, Van Dycke en Elleboudt);
3. "Geneeskundige Dienst" (de hh. Demaecker, Tabary, Van Vlaenderen en Adriaen);
4. "Soepinrichtingen en Schoolmaaltijden" (de hh. Demaecker, Van Vlaenderen, Van Dycke en Felix);
5. "Voedingsonderstand" (de hh. Bruynooghe, Van den Berghe, Van Vlaenderen, Tabary, Demaecker, Cornelis, Leyhausen en Lefèvre);
6. "Winkelcommissie" (de hh. Dubois, Leyhausen, Van Vlaenderen en Adriaen);
7. "Broodcommissie" (de hh. Depière, Dubois, Fermon, Devogelaere en Boydens);
8. « Looncommissie » (de hh. Van Vlaenderen, Tabary, Leyhausen, Vanden Berghe, Cornelis en Lefèvre).

Deze summiere opsomming geeft toch reeds een idee van de vele en omvangrijke taken die het Comité in de loop van de bezettingsjaren op zich genomen had. De aldus doorgevoerde interne reorganisatie heeft tot gevolg gehad dat er doeltreffender kon gewerkt worden en dat, dank zij de opsplitsing in kleinere entiteiten, ook in een betere geest kon samengewerkt worden.

Tevens werd de naam van het "Onderstandskomiteit" veranderd in "Komiteit voor Hulp en Voeding", analoog met het nationaal overkoepelend orgaan N.H.V.C. Het was ook een vlag die beter de lading dekte, want inmiddels was het oorspronkelijk doel "onderstand" geëvolueerd naar een tweeledig doel, met name "hulp" en "voeding". Een administratieve en boekhoudkundige scheiding tussen deze twee onderafdelingen werd doorgevoerd in de loop van 1917, ongeveer gelijklopend met de boekhoudkundige doorlichting waarvan eerder sprake.

De afdeling "Hulp aan Noodlijdenden" zag zich allengs geconfronteerd met zo'n immense en complexe opdracht, dat ook hierin enige "specialisatie" zich opdrong. Reeds in augustus 1914 was een apart "Werk der Vluchtelingen" ontstaan, beheerd door het Centraal Bureau voor Vluchtelingen. Een eerste golf van vluchtelingen was afkomstig uit het binnenland, vrij spoedig gevolgd door een tweede golf, thans uit de frontlijn langs de IJzer en de Westkust. Zij werden ondergebracht in verlaten hotels en in leegstaande woningen. Nadat een baby gestorven was van de koude, werd in een minimum van tijd gezorgd voor het verzamelen van kachels en brandstof.

Ingevolge het evacuatiebevel d.d. 11.12.1914 van de Kommandantur (in verband met de precair geworden voedselvoorziening in Oostende), vertrok op 16 december 1914 een speciale trein met

vluchtelingen. Doch intussen stroomden nog steeds vluchtelingen toe vanuit de frontstreek, thans meestal boerengezinnen die hun hoeve hadden moeten ontruimen en die soms nog een koe of een geit met zich meevoerden, evenals vaak ook een kuip met gepekeld varkensvlees. Omwille van hun kennis van land- en tuinbouw werden de "agrarische" vluchtelingen op 1 maart 1915 verenigd in de "Maatschappij der Vereenigde Hofbouwers der Kust". De bedoeling was dat zij op diverse lapjes grond wat groenten zouden telen, hetgeen concreet blijkbaar al vlug ook gebeurd is.

Ongetwijfeld zou het historisch onderzoek nog veel interessante bevindingen aangaande het "Werk der Vluchtelingen" aan het licht kunnen brengen. Dit is echter nooit gebeurd, heel eenvoudig omdat Schepen Devriese (tot 16 augustus 1918 Voorzitter van het Comité en tevens voorzitter van de "Verenigde Hofbouwers") steeds hardnekkig geweigerd heeft de desbetreffende dossiers te overhandigen aan het Comité, zelfs niet na het inschakelen van een gerechtsdeurwaarder en het dreigen met rechtsvervolging! De ex-voorzitter beschouwde deze dossiers als privé-eigendom en bijgevolg was de zaak voor hem afgehandeld.

Een ander apart domein voor de afdeling "Hulp" was de steunverlening voor gezinnen van dienstplichtigen. Van augustus 1914 tot oktober 1914 vielen deze gezinnen ten laste van het Stadsbestuur, meer bepaald via Stadsontvanger Vermeire. Ingevolge de negatieve houding van de bezettende overheid tegenover deze gezinnen, ging de zorg voor hen over naar het Comité, dat dit zelfs heeft voortgezet tot na de Wapenstilstand in 1918, nl. tot 29 maart 1919, dit ingevolge de verwarde bestuurlijke toestand na de aftocht van de Duitsers. Aanvankelijk waren er in 1915 toch al 506 gezinnen, maar in 1916 liep dit op tot 631, in 1917 tot 750 en in 1918 zelfs tot 1.059. Al met al heeft het Comité over al die jaren (incl. 1919) aan gezinnen van dienstplichtigen in totaal 1.933.577 frank uitgekeerd. Achter al deze cijfers schuilt er niet alleen de tragedie van de achtergebleven gezinnen van hen die voor ons aan het front streden, maar ook de bestendige zorg, kommer en kwel van het Comité om voortdurend op tijd en stond de nodige gelden te verzamelen.

Voorts was er ook nog, ten behoeve van "noodlijdende en steunloze huisgezinnen", de "Kosteloze Genees-, Heel-, Vroed- en Artsenijkundige Dienst", onder de toegewijde leiding van Dokter Goffin. Deze geneeskundige dienst heeft schitterend werk verricht, niet in het minst ook tijdens de epidemie van de "Spaanse griep" in 1918.

In aansluiting hierop moet hier ook nog vermeld worden het verdienstelijk "Werk der Kinderbescherming", ontstaan uit de melkbedeling aan kinderen uit behoeftige gezinnen.

Zo werd er van 22 augustus 1915 tot 30 juli 1916 (datum van de reorganisatie van het Werk) overgegaan tot de verdeling van niet minder dan 85.000 liter melk (voor een waarde van 20.301 frank), naar rato van gemiddeld 268 ingeschreven kinderen per maand. Op 18 juli 1916 ontstond uit die melkbedeling het "Werk der Kinderbescherming", met eerst als voorzitter Mme Guillaume en, na haar overlijden op 24 december 1916, Mme De Knuyt de Vosmaer, beiden zeer toegewijde en ijverige dames ... die echter (typisch voor die tijd) slechts één groot nadeel vertoonden, nl het feit dat ze geen woord Nederlands kenden ! Dit was trouwens ook het geval met de meeste andere leden van het begeleidend damescomité, hetgeen uiteraard niet zo gunstig was voor de communicatie met de hulpbehoevende moeders en kinderen die van hun kant geen woord Frans verstonden ...

Ingevolge "communicatiestoornissen" is de geplande "Kinderkribbe" nooit van de grond gekomen (nl. wegen en medische opvolging van opgroeiende kinderen) en heeft het Werk zich uiteindelijk beperkt tot het verstrekken van kindervoeding, op zichzelf al belangrijk genoeg in een tijd waarin de kinderen steeds het eerste kind van de rekening zijn. Dit werk werd allengs ook uitgebreid tot zieken en bejaarden. Aldus werd van 22 augustus 1915 tot 31 oktober 1919 in totaal 227.336 liter melk verdeeld (voor een waarde van 58.437 frank), alleszins een buitengewone prestatie!

De dames van de "vrijwillige bediening der Volkskeuken"

Vissersvrouwen langs de kaai

Kinderen uit het visserskwartier

Niettemin moet worden vastgesteld dat, ondanks al die inzet voor kinderen uit behoeftige gezinnen, de kindersterfte tijdens de bezettingsjaren gaandeweg is toegenomen, terwijl anderzijds – een normaal verschijnsel in oorlogstijd – het aantal geboorten verminderde. Zo waren er in Oostende 1.235 geboorten in 1913, tegenover nog slechts 369 in 1917, terwijl anderzijds de kindersterfte was opgelopen van 212 kinderen per duizend in 1913 tot 386 per duizend in 1917. Dit zijn tragische cijfers die echter geen afbreuk doen aan de inzet en de solidariteit van zoveel medeburgers, zonder wier hulp de kindersterfte ongetwijfeld nog veel hoger zou zijn opgelopen.

Vermelden wij hier ten slotte ook nog de “Hulp aan de Middenstand” dat tot doel had op een discrete manier hulp te bieden aan kleine zelfstandigen die begonnen in nood te verkeren, meer bepaald door de snel aftakelende koopkracht van arbeiders, bedienden en ambtenaren. Aldus werden van juni 1918 tot 1 september 1919 in totaal 125 gezinnen van kleine zelfstandigen ondersteund, hetgeen een financiële tussenkomst van 45.858 frank geveerd heeft.

Na dit overzicht van de belangrijkste activiteiten van de afdeling “Hulp” (die veelal ook te maken hadden met voeding), volgt hierna ook nog een beknopte toelichting op het werk van de afdeling “Voeding”. Oorspronkelijk was hierbij de voornaamste doelstelling de aankoop en het stockeren van eetwaren, meer bepaald ten behoeve van behoeftige en noodlijdende gezinnen. Toen de algemene toestand verder verslechterde werd in toenemende mate ook gedacht aan distributie van eetwaren voor de andere ingezetenen van de stad. Hiertoe werd op 29 april 1915 op de Groentenmarkt een winkel geopend. Het ging hier vooral om volgende eetwaren: gerookt en gezouten spek, ossenvlees, reuzel, rijst, bloem, maïsmeel, linzen, bruine bonen, witte bonen, erwten, macaroni, margarine, koffie, zeep, zout, melk in blik, conserven, brood. Behalve het brood (dat vanuit Nederland geleverd werd), was dit alles in principe afkomstig van het “Nationaal Komiteit”,

maar daarnaast werden vrij regelmatig ook nog andere producten uit Nederland of uit de vrije handel verkocht, zoals stokvis, pekelharing, gezouten kabeljauw, sardines, cacao en chocolade. En niets ging verloren: zo werden ook de zakken verkocht waarin de bloem verpakt was die geleverd werd door het "Spaans-Amerikaans Komiteit"; deze "textiel" vond gretig aftrek voor het vervaardigen van kinderhemden en lingerie, want andere textiel was nog slechts te koop voor waanzinnige prijzen.

De winkel op de Groentenmarkt werd al vlug een overrompend succes, zodat een bijzondere "klantenregeling" moest ingevoerd worden, in die zin dat al de klanten verdeeld en gegroepeerd werden in perioden van telkens twee weken, en dat bovendien in dat bestek een vorm van rantsoenering werd opgelegd. Dit systeem werkte tot ieders voldoening. Het "College van deskundigen", waarvan reeds eerder sprake, bracht trouwens in 1917 een lovend verslag uit over het beheer en de werking van het "voedingsmagazijn", in de volksmond "de Amerikaanse winkel" genoemd, die van 23 augustus 1915 tot 5 juli 1919 een omzet heeft bereikt van bijna 11 miljoen frank!

Doch de afdeling "Voeding" had nog andere pijlen op zijn boog. Reeds tijdens de eerste kommervolle dagen in december 1914, werd gedacht aan het oprichten van een "volksspijshuis", om "in de voordeligste voorwaarden te voorzien in de noodwendigheden der behoeftige burgerij". Een concreet voorstel hiertoe werd geformuleerd door het "Komiteit van de Vereniging der Hoteliers" en reeds op 12 december 1914 voorgelegd aan het Stadsbestuur, aan wie enkel een tussenkomst gevraagd werd in de kosten van elektriciteit en brandstof. Met eenparigheid van stemmen werd dit voorstel door de Gemeenteraad aangenomen, voor zover de prijs per maaltijd niet meer dan 0,35 frank zou bedragen, en enkel voor "kleine burgers en schamele armen".

Vervolgens werd op 21 december de opening aangekondigd van het "goedkoop spijs huis" Restaurant du Helder. Helaas bleef het bij die aankondiging ingevolge opeising, door de Duitsers, van al de benodigdheden voor het bereiden en opdienen van de spijzen.

Maar het idee bleek onuitroeibaar en op 1 augustus 1916 werd door een groep hoteliers een nieuw voorstel ingediend. Dit voorstel kreeg thans zeer vlug concreet gestalte, want reeds op 26 augustus werd een "Restaurant Economique" geopend waar men voor 0,40 frank een "economisch" eetmaal kon bekomen. Het kende heel wat bijval en is blijven bestaan tot eind januari 1918.

Doch nog veel belangrijker was de werking van de "Volkskeuken", door Deken Camerlynck ingericht in de "Katholieke Volksbond", en dit met ingang van 22 december 1914. Oorspronkelijk werden uitsluitend maaltijden verstrekt ter plaatse, meer bepaald in de grote feestzaal, maar al vlug was de volkstoeloop zo groot dat men de spijzen ook mocht afhalen en meenemen naar huis. Deze Volkskeuken was dan ook voortreffelijk georganiseerd en dreef op een ruime ploeg van vrijwilligers, waarvan er uiteindelijk een aantal bezoldigd werden, na oprichting van een beheerraad. Wel waren de maaltijden soms zeer moeilijk samen te stellen bij gebrek aan voldoende grondstoffen. Er werd dan ook duchtig geïmproviseerd, soms tot op de laatste minuut, en het eindproduct had dan ook vaak iets van een "surprise party". Hoe "katholiek" het opzet ook was, er werd soms noodgedwongen teruggegrepen naar minder orthodoxe bevoorradingskanalen. Zo ontstond een groot probleem toen de Duitsers in 1915 begonnen beslag te leggen op een deel van de aardappelooft, maar stiekem vond dit een oplossing via illegale aanvoer van aardappelen uit landbouwgebieden. In ieder geval was de onvermoeibare Deken steeds in de weer om soms tot ver buiten Oostende alles op te kopen wat maar eetbaar was. Samen met zijn trouwe medewerkers heeft hij gedurende die hongerjaren het bestaan van de Goddelijke Voorzienigheid concreet aangetoond en afdoende bewezen. Het vaak miraculeus dagelijks voeden van zoveel monden leek wel op een herhaling van de wonderbare vermenigvuldiging van broden en vissen ...

Ook werd er brood, ingevoerd uit Nederland, aan verminderde prijs verkocht. Hetzelfde gold voor vis en fruit. Dit was mogelijk dank zij de geldelijke tussenkomst van het "Nationaal Komiteit", dat ook veel begrip opbracht voor het feit dat in Oostende, gelegen in de frontstreek en in de "Raum der Kriegsoperationen", het zelden mogelijk was zich, om voor betoelaging in aanmerking te komen, letterlijk te houden aan de voorschriften vanwege dit nationale organisme. Het ging niet altijd volgens het boekje, maar het ging ... en deze Volkskeuken heeft aldus onschatbare diensten bewezen aan de bevolking van Oostende.

En het ging ook steeds verder. In 1917, toen de nood het hoogst was, werden in maart 100.191 maaltijden verstrekt, in april reeds 195.204, in mei 234.841 en in juni zelfs 251.926 ! Er waren dus dagen van ruim 8.000 maaltijden, die moesten kunnen verstrekt worden in een tijdsspanne van ongeveer vier uren, hetzij ca 2.000 maaltijden per uur! Hierbij kwam dan nog zo wat 9.000 liter soep per dag. De dagelijkse toevoer van de nodige grondstoffen was dan ook indrukwekkend en vergde een organisatie en logistiek zoals men er zelfs in een leger zelden aantreft. Bedenk hierbij dat dit alles soms moest gebeuren te midden van beschietingen en bombardementen (want Oostende werd vrij regelmatig onder vuur genomen) en je krijgt het beeld van een vrijwel onverklaarbare topprestatie uit de geschiedenis van Oostende. En wat kostte dit aan de verbruiker? Oorspronkelijk was de individuele bijdrage bepaald op een kwartje per maaltijd. Dit is zeer lang zo gebleven, en zelfs wanneer noodgedwongen de prijs geleidelijk moest aangepast worden, is dit nooit verder gegaan dan tot 0,40 frank.

Omdat de inwoners van de Vuurtorenwijk de grootste moeite hadden om het stadscentrum te kunnen bereiken, werd in 1917 een "filiaal" van de Volkskeuken aldaar opgericht onder leiding van onderpastoor Ghesquière. Dit bleek te beantwoorden aan een grote nood, want al vlug werden daar iedere dag ruim 1.000 maaltijden verstrekt evenals 1.200 liter soep, benevens verkoop van groenten, fruit, vis en brood.

Indien hier nogal uitvoerig wordt uitgeweid over de werking van de Volkskeuken, dan is dit volkomen terecht en dient dit om te onderstrepen tot welke vitale en cruciale betekenis deze gigantische onderneming gaandeweg is uitgegroeid voor de dagelijkse voeding van een groot gedeelte van de Oostendse bevolking. Deze historische toelichting is dan ook een eresaluut aan allen die dat destijds hebben mogelijk gemaakt, en deze hulde gaat uiteraard zowel naar het werk van de Volkskeuken als naar al de andere werken en activiteiten van het Comité.

Terwijl het dagelijkse eten voor de meeste Oostendenaars een dagelijks terugkerend probleem was, hadden de alhier verblijvende Duitsers, en zeker de Duitse officieren, het eigenlijk niet zo slecht. De volgende anekdote geeft hiervan een klein staaltje : Op 27 november 1914 werd Oostende vereerd met het bezoek van de Groothertog van Mecklenburg , zwager van de Kroonprinses. De spijskaart van het eenvoudige middagmaal dat voor hem en zijn dozijn reisgezellen werd opgediend, vermeldt het volgende:

"Huîtres - Consommé à la moëlle - Œufs Périgord - Châteaubriand jardinière - Fruits - Fromages - Cigares Havane «. Daarna volgde dan nog te 17 u. een sober avondmaal, met op de spijskaart: "Homards en Belle Vue - Consommé à l'oxtail - Poulets fourrés aux truffes - Gâteau aux œufs - Corbeille de fruits - Cigares Havane«. Dit alles werd zuinig besprenkeld met 6 flessen Château-Laffitte, 6 flessen Braunberger, 6 flessen Hochheimer en 6 flessen Clos-Hermitage.

Tijdens beide gezellige etentjes kwam op straat de Duitse muziekkapel de gasten wat opvrolijken met "heitere Musik". Het toeval wilde dat in de aanpalende woning een Duits veldlazaret was ondergebracht. Het huis lag vol met gewonden die net waren aangevoerd van het naburig Ijzerfront en die kermden van de pijn en ijlden van de koorts ...

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES :

- De dames van de "vrijwillige bediening der Volkskeuken"
 - Vissersvrouwen langs de kaai
 - Kinderen uit het Visserskwartier.
-

PLATE-VEILING 2005

Voor de veiling 2005 werden de volgende schikkingen genomen:

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 15 januari 2005. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens 3 €. bedragen.
3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. Op de avond van de veiling, donderdag 27 januari 2005, zal deze lijst te koop zijn.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing:
 - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom;
 - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de Kuststreek.

LIDGELD 2005

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2005 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunend lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Alleen zij die tot nu toe niet betaald hebben (laatste storting ontvangen op 30 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

OOSTENDE - NICE

door Omer VILAIN

In het novembern timer van "De Plate" verscheen er een bijdrage van Serge VAN DAELE met als titel "Bloempot op sokkel".

Hij vertelt daarin dat in de Oostendse Hotelschool (K.T.A.I.) zo'n prachtige bloempot aanwezig is zoals er op postkaarten van het vroegere Kursaal te zien waren. Dit naar aanleiding van een door ons geschreven rubriek die in "De Zeewacht" verschenen was.

Hij schrijft ook o.a.: "Wat opvalt is dat de stad "Nice" regelmatig voor komt in de uitleg" die hij in verband met die bloempotten gevonden heeft en dat schijnt hem te verwonderen.

Met een klein antwoord willen wij aan ons geacht lid misschien wat meer opheldering brengen.

Zo weten wij dat in het begin van de 20ste eeuw, en zeker tussen 1900 en 1905, een zekere toeristische samenwerking was tussen Oostende enerzijds en de Middellandse kuststeden Nice, Menton, Monaco en zelfs het Spaanse San Sebastián.

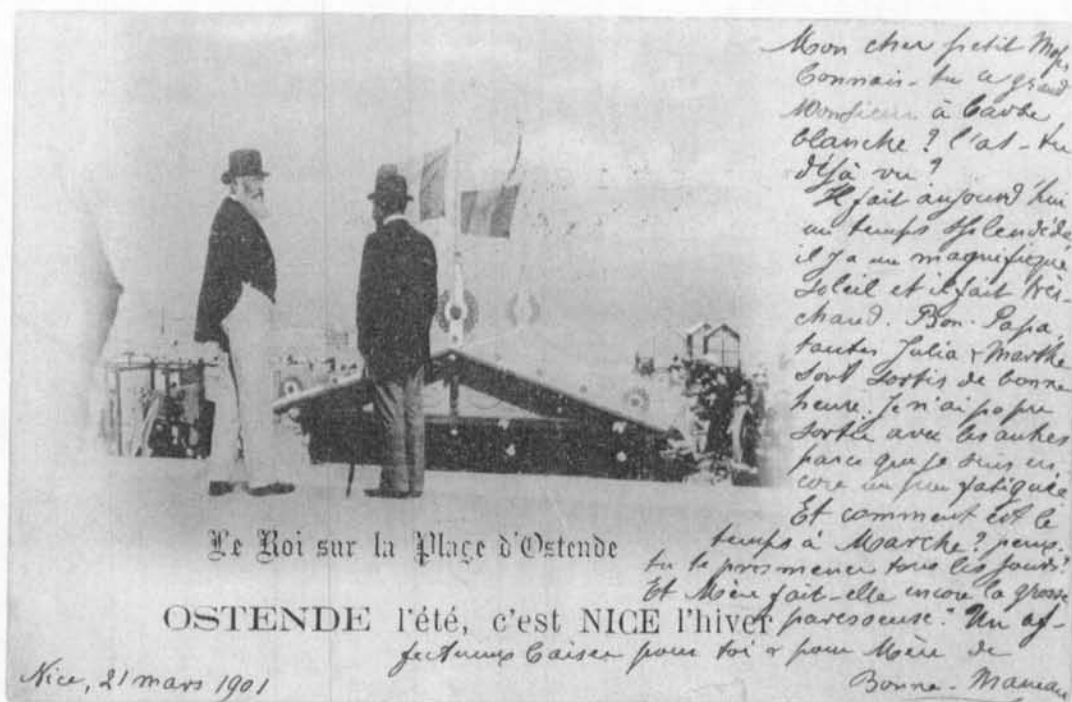
Zo kennen wij enkele prentkaarten van Oostende en de hierboven vermelde badplaatsen met op de illustratiezijde een bijgedrukte publicitaire zin. Om er maar een paar te vermelden: "Ostende l'été, c'est Nice l'hiver". "Après Nice, visitez Ostende, la plus belle plage du monde". "Nice à Paris 15 heures, Paris à Ostende 4 heures".

We troffen ook nog een kaart aan van Monte-Carlo met als rode opdruk "Ostende (saison 1902). Inauguration des nouveaux Salons".

Het is dus mogelijk dat bij de inhuldiging van de nieuwe Kursaalalons er inderdaad enkele mooie siervazen gekregen waren of gekocht werden.

Hierbij laten wij een tweetal prentkaarten uit het begin van vorige eeuw zien, de eerste met Koning Leopold II op de Zeedijk te Oostende, de tweede de "Jetée-Promenade et Hôtel des Anglais" te Nice.

ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET INTERBELLUM (slot)

door Norbert HOSTYN

Nr. 290838/6

Trekking van de Koloniale Loterij.

Locatie: Concertzaal van het Kursaal.

Op de foto is ook het symfonisch orkest van het Kursaal te zien.

Nr. 60938/25

De Oostendse Gilles

Locatie: St. Sebastiaanstraat, het huis uiterst rechts "Lindor" vormde de hoek met het Wapenplein.

Nr. 80938/02

De ingang van de bioscoop "Rialto" in de Langestraat.

Nr. 150938/1
Bouw van het Gerechtshof¹, Canadaplein.

Nr. 161238/2
Bouw van het Gerechtshof², Canadaplein.
Op deze foto is links het oude gasgesticht³ te zien.

Nr. 231238/2
Winter in het Leopoldpark, uitgave als prentkaart met nieuwjaarswensen.

1939

Nr. 260239/1
Carnavalstoet met reclamewagen "Radio Marlein".

Nr. 30439/3
Zicht op de Opexwijk, de H. Baelskaai en het nieuwe vissersdok.

Nr. 210439/2
De vuurtoren⁴ en wijde omgeving.
Uiterst interessante opname van deze zone waarvan men zelden foto's vindt.

Nr. 270439/1
De vijver van het Leopoldpark met imitatie-gondels
Op het voorplan de verdwenen sculptuur een hert voorstellend, onderaan rechts onder het prieeltje:
de sculptuur "Flora" van beeldhouwer Daniël Devriendt⁵.

Nr. 100639/1
Leopoldpark, het door vandalen in het water geduwde "Flora-beeld"⁶ van beeldhouwer Daniël Devriendt

Nr. 50739/1
Garnaalpelsters in een visverwerkend bedrijf.

Nr. 130839/13
Concert in het Kursaal.
Locatie: Concertzaal, zicht op het publiek.

Nr. 130839/14
Concert in Kursaal
Op de foto is een affiche voor een optreden van Edith Piaf te zien.

1940

Nr. 10540/1
Hoek Aartshertoginnestraat-Ooststraat.

¹ BGO/3.899, 3.970

² BGO/3.899, 3.970

³ BGO/2.436

⁴ BGO/3.992

⁵ BGO/5.898, 6200

⁶ BGO/5.898, 6200

Foto genomen naar het Oosten.
De straat in de diepte is de Ooststraat.

Nr. 10540/18
Hoek Ooststraat-Christinastraat.
Foto genomen naar het Westen.
De straat in de diepte is de Ooststraat en verder de Poststraat.
Het gebouw helemaal in de diepte is de Post.

Nr. 10540/19
Dag van de Arbeid rondom de werven.
De Werfkaai ofwel straatkant van de scheepswerven op de zuidkant van het derde handelsdok. Links de omheiningen van de scheepswerven, in het midden de straat met een stappende oude man en priester in soutane. Tegenaan het rechter voetpad staat een feestbevlaging, rechts de huizenrij die zo duidelijk te zien is op de hoger besproken foto Nr. 160626-??? (onleesbaar volgnummer). Door het perspectief zijn enkel de drie gebouwen voorbij de kromming van de straat goed te zien (Granen Lanoye en de twee aanpalende panden. Genoemde tweede pand is "Estaminet A. Billiaert". De huizen op het voorplan rechts staan afzonderlijk van genoemde huizenrij en zijn op foto Nr. 160626 (???) grotendeels verborgen door een overdekte hangar.
Boven het pakhuis van granen Lanoye is een stukje van de Middeleeuws aandoende toren van het station te zien.
Deze in alle opzichten unieke foto toont tegelijk ook goed de desolate vervallenheid van de buurt aan, op nog geen minuut gaans van de drukke Alfons Pieterslaan en de dito Vindictivelaan.
Bij nacht en nevel gewis het geknipte decor voor een thriller!

De site van de Werfkaai komt min of meer overeen met het noordelijke deel van het rondpunt Vuurkruisenplein.

Nr. 20540/2
Deze foto biedt een interessante vergelijking met de hoger besproken foto Nr. 160626-???: het is quasi hetzelfde gezicht maar 14 jaar later.
Enkele scheepswerven aan de zuidkant van het derde dok⁷, oa. Denye en Panesi. Links de graanhandel Lanoye met daarachter opnieuw het zestal huizen aan de Werfkaai, maar door de iets andere gezichtshoek nu grotendeels verborgen achter de overdekte hangars van de werven. De twee alleenstaande huizen waarvan hoger sprake zijn nu duidelijker te zien. Rechts daarvan de werf Panesi. Achter dit alles zijn elementen van de daarachter lopende spoorweg te zien: een telegraafpaal, een spoorweggebouwtje met grote dakoverkapping (seinhuis?) en de watertoren van de spoorweg. De werf zelf ziet er zomogelijk nog meer verkommerd en verlaten uit dan op de oudere foto. Toch ligt er nog een houten schip op stapel. Op 3 september 1947 zou bij Panesi de laatste boot van stapel lopen in het derde dok. Het dok was toen echter reeds grotendeels gedempt met oorlogspuin⁸.
Deze foto is de zwanenzang van een typische Oostendse buurt ook zo mooi uitgebeeld door het artisenpenseel of de etsnaald van Leon Spilliaert, Jan De Clerck, Emile Wilkin of Julius Collen-Turner...

1940-Niet genummerd
De Stadsbibliotheek, het Stadsarchief en het Toerismebureau na de bombardementen in de nacht van 27-28 mei 1940.
Locatie: hoek Wapenplein-Louisastraat.

⁷ Vergelijk deze foto met Oud Oostende in Beeld 4, nr. 39 (toestand ca. 1905) en Oud Oostende in Beeld 5, nr. 56 (toestand ca. 1910)

⁸ Mooi te zien op Oud Oostende in Beeld 5, nr. 135.

Nr. 210740/1

Notabelen bij het uitgaan van een kerkdienst in de St. Jozefskerk (n.a.v. Nationale Feestdag???).
Vooraan: onbekend, stadssecretaris de heer Michel Surmont, onbekend, de Heer Frans Devriendt⁹
(met krukken) directeur van de Internationale Boekhandel.

1945

Nr. 270645/10

Zicht op de Zeedijk (zone van het (gesloopte) Kursaal).
Bunkers en geschutsstellingen op de plaats van het Kursaal.

Nr. 280745/-

Zicht op het Groot Strand.
(Met sporen van de verwoestingen van WO-II; in de achtergrond de resten van het uitgebrande Royal Palace Hotel).

1947

Nr. 230247/23

Gezicht op het staketsel met noodvuurtoren.
De twee personen die vooraan poseren zijn de dochters van de fotograaf.
Opname tijdens de strenge winter van 1947 toen de zee dicht bij de kust dichtgevroren was.

Nr. 230247/22

Gezicht op de Zeedijk van op het staketsel.
(Ruïnes van villa's, dichtgevroren zee).

Nr. 230247/21

Gezicht op het staketsel, "katteie" en Zeedijk ter hoogte van Hotel Osborne (Kapucijnenstraat), dichtgevroren zee.

Nr. 230247/25

Het vissersdok met ijsschotsen met o.m. volgende vissersboten: O.181 en O.76.
Achteraan een zicht op de Oosteroever.

Nr. 230247/20

"Katteie" (dijkvloeiing) ter hoogte van Albert I-Promenade met dichtgevroren zee.

Nr. 240247/1

IJsschotsen op het Groot Strand.
Op de achtergrond: zone van afgebroken hotels tussen IJzerstraat en Kimmelbergstraat, (huizenrij tussen Kimmelbergstraat en Parijsstraat nog staande), verder: Koninklijk Chalet, Thermenhotel, vóór het Koninklijk Chalet zijn nog duidelijk resten van de Atlantikwall te zien.

Nr. 240247/3

IJsschotsen op het Groot Strand.

Nr. 170547/20

Zicht op het tweede handelsdok.
Volgende vissersboten liggen aangemeerd: O.239, O.282, O.246 en CH 3687.

⁹ BGO/2.493

Zicht op het Oud Station alsook op het allereerste station op het Hazegras dat geïntegreerd was in het Oud Station.

Nr. 210547/25

Bijeenkomst op een schip nabij de hangars.

Toedracht van de manifestatie: onbekend.

Nr. 210547/26

Idem.

Nr. 280747/20

Zicht op het Bloemenuurwerk¹⁰.

Nr. 50847/onleesbaar

Handelsbeurs. Zicht op de stand met de producten van de lokale visnijverheid, voedingsnijverheid en chemische nijverheid.

Locatie: Oud Station op het Hazegras ("Albert-Hall").

Nr. 50847/2

Handelsbeurs. Op het voorplan: de stand van de stad Oostende met nieuw urbanisatieplan, ontwerpen van het nieuwe Casino, maquettes van de RMT.

Locatie: Oud Station op het Hazegras ("Albert-Hall").

Nr. 50847/3

Idem.

Stand van Oostende met voorstelling van de visnijverheid en chemische nijverheid.

Nr. 221247/2

Het kantoorgebouw van "Rederij John Cockerill"¹¹.

Locatie: nabij de Tweebruggenstraat

1948

Nr. 50548/2

Zeedijk te Mariakerke, hoekhuis aan het Strandplein.

Nr. 50548/3

Hoekhuis Hendrik Serruyslaan-Euphrosine Beernaertstraat (gesloopt ca. 1985).

Nr. 50548/6

Bouw uitbreiding Zeevaartschool.

Nr. 50548/8

De Vindicivelaan nrs. 62 en 64.

Nr. 64 was op dat ogenblik het Toerismebureau.

Nr. 50548/9

Appartementsgebouw "Beau Site", hoek Albert I-Promenade-Vlaanderenstraat, in opbouw.

¹⁰ BGO/3.902, 4.006, 6.198

¹¹ BGO/2.843, 2.850

Nr. 50548/7
De nieuwe vismijn.

Nr. 50548/8
De bouw van de nieuwe vismijn.

Nr. 90548/1
Nieuwbouw Christinastraat, huis naast Ensorgalerij.
Op de foto links is een stuk van het Art Deco-gebouw dat toegang heeft tot de Ensorgalerij te zien.

Nr. 230648/1
Het Hotel "Osborne" gezien vanuit de Van Iseghemlaan.

1949

De dochters van de fotograaf tijdens een tentoonstelling van hun vader in de Galerij Studio. De tentoonstelling kwam er n.a.v. de 50ste verjaardag van Fotostudio Antony (1899-1949). Meteen één van de laatste manifestaties in de Galerij Studio in de Adolf Buylstraat?

1951

Nr. 220951/1
De rechters van/in de rechtbank te Oostende.

1952

Nr. 110752/25
De sculptuur "Zotte Geweld" van beeldhouwer Rik Wouters op de Zeedijk n.a.v. de tentoonstelling "De Vrouw in de Kunst", Kursaal, 1952.

Nr. 230852/20
De Hendrik Serruyslaan. Huizenrij vanaf de Witte Nonnenstraat tot 4 panden voorbij de meisjesschool.

1953

Nr. 10253/30
Overstroming; zicht op de Jozef-II straat, hoek Aartshertoginnestraat, in de achtergrond: Leopoldpark en paviljoentje van de riooldienst.

Zonder nummer
"Coronation ball" op 6 juni 1953¹².
Locatie: Casino-Kursaal.

1954

Nr. 170654/1
Queen Mary¹³, restaurant in de Van Iseghemlaan.

¹² N.a.v. de kroning van Elisabeth II; mikte uiteraard op de toen nog in grote getale aanwezige Britse toeristen.

¹³ zaak stopgezet in 2002 wegens onteigening Mercuriusproject; gesloopt mei 2003.

FOTO'S ZONDER DATUM OF VOLGNUMMERCODE IN DE FOTO EN ZONDER ANDERE AANDUIDINGEN TER DATERING

Saint George Day in Zeebrugge.

Nachtopname met zicht op de Wellingtonrenbaan en hetingangsportiek van het Royal Palace Hotel.

Wedstrijd voor zandsculpturen.

Wedstrijd voor zandsculpturen op het Groot Strand.

Strandspelen voor kinderen ingericht door "Chocolade Kohler" en "Chocolade Gala Peter".

Banket in het Casino-Kursaal.

Groepsfoto: achteraan aan de eretafel herkennen we Gouverneur Baels en Burgemeester Moreaux.

Luchtfoto (van op de vuurtoren) van het Vissersdok, de Hendrik Baelskaai, Opexwijk en omliggende.

Sluit aaneen met volgende foto.

Bij deze twee foto's hoort nog een derde foto die het panorama naar rechts voltooit maar niet in ons bezit is.

Zicht op de vuurtoren en de haven.

In de achtergrond de Hazegraswijk en het Maria Hendrikapark.

Helemaal achteraan de Conterdam en het hinterland.

Sluit aaneen met vorige foto.

Bij deze twee foto's hoort nog een derde foto die het panorama naar rechts voltooid maar niet in bezit van de musea was.

Vissersboten bij de nieuwe vismijn.

Sociale woningbouw in de Taboralaan.

(ca. 1948)

Nieuwbouw appartementsgebouw op Zeedijk.

(late jaren '40)

ENKEL IN FOTOCOPIE-VORM AANWEZIG IN HET OVERGEDRAGEN FONDS

Nr. 40924/2

"Oosterse" wintertuin van de villa van Hotelier De Clerck in de Brusselstraat.

Wonderlijke constructie in oriëntaalse stijl (verdwenen); de foto werd genomen wellicht n.a.v. een huwelijk want de hele tuin staat vol ten geschenke gegeven bloemen en planten (wellicht de reden tot het maken van de foto?).

Nr. ?

Een wielervedstrijd in de Velodroom.

KAARTENMAKERS

door **Simon IPPEL**

Kaartenmakers en anderen, zoals cartografen en zelfs kunstschilders, zijn voor ons van belang. Alhoewel deze vraag niet dient gesteld, weten historische opzoekers dat alle gegevens en dus ook kaarten en schilderijen van groot belang zijn voor hun opzoekingen.

Voor onze tegenwoordige opzoekingen hebben we digitale foto's en kaarten die een perfectie hebben dat aan het ongelofelijke grenst.. Maar in vroegere tijden (¹⁴) was dit niet zo.

De veldheren uit die tijd wilden juist weten waar en hoe een stad of het landschap eruit zag en dit meestal om hun strategische aanval te kunnen plannen. De stand van de bv. de driehoeksmetkunde was zover gevorderd dat een afstand ongeveer juist kon worden berekend door deskundigen.

In die tijd werkte men zeer veel op basis van het perspectief. Zo had men kikvors-, vogel- of gewoon perspectief. Het gewoon perspectief is de meest gebruikelijke. Maar de moeilijkheid was wel de drie dimensies van de werkelijkheid (het landschap of steden) op een geloofwaardige wijze weer te geven in één beeld en op een plat vlak.

De stadsplanmaker, bezweek soms wel eens (¹⁵) voor de verleiding om bepaalde specifieke stedelijke gebouwen, groter te tekenen dan ze in werkelijkheid waren. Een visuele leugen om zijn broodheer te behagen of ook soms om de vijand te mislijden.

Ook maakte hij bijvoorbeeld een stad veel kleiner om alles op zijn doek (of blad) te krijgen. Het is door de plannen, schilderijen en dergelijke dat men moet vaststellen wat het best met de werkelijke toestand overeen stemde en dit vergelijken met wat men heden heeft terug gevonden.

Zo merkt men dat kunstenaars en cartografen hun eigen uitgangspunten hebben om hun werk te benaderen en te creëren.

- * De kunstenaar kiest op basis van de rechtstreekse aantrekkingskracht dat het onderwerp op de opdrachtgever moest maken.
- * De cartograaf daarentegen tekende naar gelang de voorkeur dat zijn ontwerp op politiek, sociaal of stedelijk vlak heeft. Bv. de versterking, de toegangsweg, de grote gebouwen enz.
- * Beiden legden zeker de nadruk op die zaken welke voor hun opdrachtgevers (of toekomstige kopers) van belang waren.

Bij gelijktijdig bekijken en vergelijken en dit met de juiste datum van ontwerp, kunnen we zeer veel te weten komen.

Voor Oostende zijn er van het beleg (1601-1604) zeer veel plannen en documenten beschikbaar. We zijn er dus zeer goed over geïnformeerd. Veel tekenaars zijn om of rond Oostende geweest en hebben onze belegerde stad langs alle zijden opgenomen.

Ook over het verwijderen van de stadsomwalling zijn we op de hoogte. (¹⁶)

¹⁴ Bv. in de 17e eeuw.

¹⁵ Op bevel van zijn opdrachtgever.

¹⁶ Dit is natuurlijk zeer recenter.

Toch is het belangrijk de plannen van de tussenliggende periodes te vergelijken en daaruit besluiten te trekken.

Zoals we reeds zegden: de nalatenschap van cartografen en kunstenaars is voor ons en voor het nageslacht van zeer groot belang opdat we al hun gegevens zouden bezitten. Niet alleen om haar artistieke waarde maar vooral om haar historische waarde.

In de tegenwoordige tijd kan men nog sommige gegevens zien en er besluiten uit trekken:

- 1- Wanneer men aan de Nieuwpoortsesteenweg is dan kan men in het midden van de straat langs de ene zijde de kerktoren van Middelkerke zien staan en langs de andere richting de "Peperbusse" -toren. Wat wil dat zeggen?
Men heeft de straat eertijds aangelegd (¹⁷) en deze twee torens als richtlijn gebruikt. Wanneer vroeger de bevolking van de ene gemeente naar de andere ging namen zij de torens als richtlijn, t.t.z. de kortste weg tussen twee punten.
Hieruit kan men afleiden dat de aanleg van de straat heeft plaats gevonden na het plaatsen van de kerktorens.
- 2- Ook kan men soms zien langs welke zijde de straat breder is geworden omdat de kerktorens niet meer in het midden van de straat staan.(Nieuwpoortsesteenweg)
- 3- Aan sommige bestratingen kan men versmallingen vaststellen doordat het midden van de keibestrating niet meer in het midden van de straat ligt. (Boogschuttersstraat)
- 4- Soms kan men het ook zien aan de riooldeksels (die normaal in het midden van de straat lagen) die nu opeens zigzaggend lopen (Nieuwpoortsesteenweg te Raversijde) en dat de weg daar op andere wijze lag (¹⁸). De "Duinenweg" bvb. Hoe is deze er gekomen?
Wanneer er veel wind was (in onze streken de ijzige Westerwind) zocht men beschutting door achter de duinen te gaan naar/of van de twee gemeenten.
- 5- In andere gevallen bvb de kronkelende Brugsesteenweg. Hier heeft men te doen met een watering (Noord Eede): deze gebruikte men als trekpad voor dieren die de boot moest ter bestemming brengen. Stilaan was deze weg een pad (naar Brugge) en heeft men voor het moderne verkeer er een autorijbaan naast gelegd waardoor alle kronkelingen minder scherp werden gemaakt.
- 6- Soms heeft de baan een felle knik naar boven. Dit duidt aan dat er onder deze baan een of ander obstakel, (meestal) een riool of watering, ligt. Dit wijst erop dat vroeger of nu nog, er een watering lag die moest worden overdekt. (Elisabethlaan richting rondpunt vanaf de kerk)
- 7- Ook oude vestingen zijn niet steeds weg genomen en wijzen erop dat de stadsvesting iets hoger lag - bvb gaande van de Torhoutsesteenweg naar (het Paard) Leopold I plein.
- 8- Ook de oude steenweg Oostende-Torhout kan men nog zien wanneer deze zich kruist met de Elisabethlaan. (Als deze met de vernieuwing niet zal verdwijnen).

¹⁷ Meestal was er reeds een rijweg die door de gebruikers min of meer verhard was en dat recht op de kerken was geprojecteerd.

¹⁸ Niet veralgemenen gezien nu het dubbel rioolstelsel stilaan van toepassing is.

- 9- Zo zijn er zeer veel herkenningpunten in een stad om zich nu een bepaalde toestand van vroeger te realiseren en eventueel de oude toestand te reconstrueren.
- 10- Wel stellen we soms de vraag "worden alle oudheidkundige gegevens die zich voordoen bij het bouwen van de funderingen (in een nieuwbouw) wel opgemeten en gemeld?".

Zo zagen wij:

- 1) een oude dikke muur te voorschijn komen bij het plaatsen van de nieuwe wegbedekking in de St.-Paulustraat ter hoogte van een wasserij.
- 2) Oude palenreeks bij de nieuwbouw van het toerisme gebouw.
- 3) Bij een nieuwbouw in de Karel Janssenslaan, oude vestingmuren.

En er zijn waarschijnlijk nog ontdekkingen te doen. Gelukkig is het stadsbestuur nu wel bewuster van haar taak en geven ze de aannemer de opdracht dergelijke zaken te melden.⁽¹⁹⁾, alhoewel het vroeger al in het bouwreglement vermeld was.

Wie heeft er nog gegevens?

Aan alle leden van onze vereniging. Wanneer je iets merkt dat waarschijnlijk waarde heeft, schrijf het op of meld het. Het kan van belang zijn!

Bronnen

Tentoonstelling 2002 te Oostende.
Boek "Stedenatlas: Oostende" - O. Debaere
Eigen documentatie
Plaatselijke dagbladen.

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 8)

door **Michel CAPON**

De derde MAES van V.C. De Zeemeeuw luistert naar de naam:

LEOPOLD (POL) MAES

Leopold MAES werd op 5 oktober 1914 te Ettelgem geboren.

Hij komt uit een gezin van 6 kinderen: twee broers en drie zusters. Een broer van hem, Albert, sneuvelde op de laatste dag van de 18-daagse veldtocht op 28 mei 1940 aan de Crocodile te Middelkerke. In het jaar 1928 verhuisde het gezin MAES naar Bredene. Pol werd elektricien. Tussenin was hij coureur. Op zijn 18de begon hij te koersen. Vanaf 1933 reed hij in de categorie junioren.

In de Ronde van België voor de onafhankelijken van 1934 kwam een rit in De Panne aan. Pol mocht als junior in de categorie Onafhankelijke startten. Hij wist dat vele sportvrienden en supporters aldaar op hem stonden te wachten.

¹⁹ Bv. de bouw van de parking aan het kursaal.

1930. Pol MAES. Eerste koers gewonnen als beginneling te Slijpe (kanaal Plassendale-Nieuwpoort, café "Bij David").

We laten Pol vertellen:

"Ik had twee reserve - tuben bij. Eén onder mijn zadel en één in een X over mijn schouders en rug. Ik legde er met volle gas de pees op, maar ik reed plat. Geen nood, hersteld en terug bij. Ik reed weer plat. Rap hersteld en opnieuw maar doorgaan... en ik reed nog eens plat. Ik stond daar, aan mijn lot overgelaten en al die supporters die me in De Panne stonden op te wachten. Ik ben dan van armoe en blauw van de koude naar het dichtst bijgelegen station getrokken en per trein in koerstenuw naar Oostende getreind. Mens, wat een ontgoocheling!" (59)

Pol MAES is steeds een ondernemend en doordrijvend persoon geweest. Volgend voorval illustreert dit genoegzaam. De Omloop van de Zeekust voor junioren in het voorjaar van 1935, ingericht door Velo Club De Zeemeeuw, had zijn start aan Café Sport in de Timmermansstraat te Oostende. Het traject liep over Raversijde, Middelkerke, Westende, Nieuwpoort, Veurne, Hoogstade, Hooglede, Torhout, Zedelgem, Brugge, Zerkegem, Oudenburg, Sas-Slijkens naar het Hazegras te Oostende, waar aan het Hotel de Bruges de aankomst plaats had.

Pol MAES was samen met Snaaskerkenaar Maurice MAES te Oudenburg ontsnapt. Maar plots stonden beide renners voor het kanaal aan een gedraaide brug te Plassendale. Pol vond er niet beter op dan met velo en al op een voorbijvarende boot te springen, om zo de overkant te bereiken. Maar, voor hij de boot gedwarst had, had de boot reeds de smalle bruggeul verlaten en zag Pol de andere oever zo ver van zich af, dat hij het niet aandurfde naar de overkant te springen. Na een paar minuten reed Maurice MAES over de brug, maar Pol had een roeibootje nodig om weer voet aan wal te zetten.

In de junior - categorie behaalde Pol MAES royaal 35 zeges.

In de loop van 1936 werd Leopold MAES onafhankelijke en na één maand stapte hij over naar de beroepsrenners.

Pol was een taaie kerel. In een rit van de Ronde van België - Geraardsbergen-Menen - bij onmenselijk koud en smerig regenweer was hij met een paar renners voorop gaan rijden, toen ze opeens voor een gesloten overweg stonden.

Pol verwoordde het verder als volgt:

"Plots stonden we voor een gesloten overweg. Op eigen risico klauterden we er over en weg waren we. Ik was zo versteven van de koude, dat ik pas aan de eindmeet vaststelde dat ik één van mijn veloschoenen verloren had."(59)

Pol MAES was beroepsrenner van 1936 tot en met 1938.

In het jaar 1937 behaalde hij 2 overwinningen, namelijk: in Roeselaere en in Hoogdele. Hij reed voor het Franse rijwielmerk HELYETT. Vandaar dat Leopold ook veel in Frankrijk koerste. Daardoor werd hij, naast het Zeemeeuw lidmaatschap in België, ook lid van Le Dunkerquois, wielclub van Duinkerken in Frans - Vlaanderen.

Pol herinnert zich nog dat de mensen aldaar in die periode het Vlaams als gesprekstaal nog machtig waren.

"We kregen van UNI - SPORT (een Parijs' merkartikel) een nieuw kostuum met een bijpassende pull-over; alles in groene kleur. Telkens we naar Frankrijk gingen rijden, moesten we onze "courseguidon" en ons zadel meenemen. De rest van onze fiets kregen we ter plaatse. Ons contract was ook niet zó denderend. Maar we kregen regelmatig een nieuw kostuum en in die tijd had dit ook iets te betekenen." (59)

Het wielrennen-koersen zelf beschouwde Leopold Pol MAES als liefhebberij, ook toen hij beroepsrenner werd. "Ik verdeelde mijn jaar zo ongeveer in 2 delen. 's Zomers in de mate van het mogelijke koersen en bleef er wat tijd over dan maar thuis meehelpen met mijn broer Albert om elektriciteit te installeren of te recupereren en in de winter hoofdzakelijk werken in ons klein elektriciteitsbedrijf (60) en tussenin een beetje trainen om er de souplesse in te houden." (59)

Toen Pol MAES in 1939 uit de wielerbeweging verdween omschreef het dagblad "Het Nieuwsblad - Sportwereld" (61) dit gebeuren als volgt:

"POL MAES STAAKT HET KOERSEN"

Pol MAES van Bredene is steeds een renner geweest die met enorm veel onkans had af te rekenen. Sommige keeren grensde het aan het ongelooflijke, bij zoo verre dat zijn supporters aan zijn pech niet meer konden gelooven en de schouders begonnen op te halen.

Toch liet Polle MAES nimmer den moed zakken, beproefde het telkens opnieuw, maar steeds met even weinig sukses om dezelfde reden: onkans.

In de Ronde van Vlaanderen ontsnapte hij met Romain MAES en Fons DELOOR, toen hij te Roeselaere zijn trapper stuk stampte. Dit was de inzet van een reeks tegenslagen die slechts bij het einde van het seizoen zouden ophouden. Slechts een paar koersen kon hij zonder ongelukken uitrijden.

Pol geeft er den brui aan. Men zou het voor minder doen.

Als renner was de zwarte krullebol uit Bredene de fairheid en de wilskracht in persoon. Er stak stof in Pol MAES die als junior 35 koersen won. We wenschen Pol meer geluk in het nieuwe bedrijf dat hij thans beoefent."

Nadien gaf Pol volgende toelichting over zijn stopzetting:

"Over alle categorieën heen, was ik op de eerste plaats iemand die gaarne koerste. Maar nooit wilde ik het contact met het zakenleven verliezen. Ik hield van werken in de echte zin van het woord. Je mag me niet misverstaan. Koersen is een harde job en lastig werk. Maar je blijft zo afhankelijk van het lot, met zijn chance en tegenslagen. De bestaanszekerheid is zo klein en duurt zo bitter kort ... en dan? Dan moet je nadien in de meeste gevallen opnieuw beginnen. Zo is het nu eenmaal." (62)

Na W.O. II huwde Leopold MAES op 14 december 1944 met Magdalena VAN HOECKE en opende de horecazaak "Pension du Centre" in De Haan, Stationstraat 16. Samen hebben ze 27 jaar deze zaak uitgebaat.

Pol is de vader van Albert MAES, die een vestiging van keukenbouw "Keukens MAES", eerst in de Torhoutsesteenweg en daarna in het Industriepark van Oostende, heeft geëxploiteerd. In dit bedrijf was Pol de rechterhand van zijn zoon.

NAWOORD:

In een interview (62) werd aan Pol MAES volgende vraag gesteld:

"Pol, je hebt in de wielrennerij overal je man kunnen staan.

Je hebt veel pech gekend. Zou je met die wetenschap, het nog eens willen overdoen?

Antwoord: Zonder de minste twijfel, want als ik ben wat ik ben, dan heb ik dat voor een groot procent te danken aan mijn loopbaan als renner. Daar heb ik een stuk geestesontwikkeling meegekregen, met mensen leren omgaan, maar vooral heb ik er wilskracht en uithoudingsvermogen aangekweekt ... en dat heb je nodig in het leven."

Thans slijt de 90 - jarige Leopold MAES zijn rustige dagen in de Gracialaan 14, De Haan.

VERWIJZINGEN:

(59) 't Clubkrantje K.V.C. De Zeemeeuw - 15 oktober 1984 -

(60) Duinenstraat 4, Bredene - Dorp. Benevens de elektriciteitszaak (met o.a. verkoop van het radiomerk Sierra) werd er door het gezin MAES ook het "Café Welkom" uitgebaat. Alles was op hetzelfde adres gevestigd.

(61) 04/03/1939. Verzameling Pol MAES.

(62) 't Clubkrantje 15 november 1984.

Andere bronnen: - Archief Amedée Gevaert Oostende.
- Eigen archief.

Ronde van Vlaanderen 1938. Bevoorrading te Roeselare. Twee Zeemeeuwrenners aan de leiding:
Romain MAES en Pol MAES.

Grote Prijs van Zomergem 1937. Van l.n.r. Marcel CLAEYS (° Ursel 1913) - Albert BEIRNAERT
(° Zomergem 1916) - Jan DEMAN (° Menen 1915) - Pol MAES (° Ettelgem 1914).

Deinze 1937: v.l.n.r.: winnaar Maurits VAN HERZELE (° Sint-Lievens-Houtem 1917) - tweede Pol MAES (° Ettelgem 1914)

OPROEP- FLOBERT CLUB – OPROEP

Onlangs ontdekte ik een zilveren koffielepeltje op een prullenmarkt, met de inscriptie: **“Flobert club-Ostende”**.

Tot nu toe heb ik nog geen gegevens gevonden betreffende deze club in het Oostendse.

Het enige wat ik weet is dat de naam “Flobert” bijna altijd gerelateerd wordt met de jachtterminologie. Zijnde een merk van kogels en hagel, soms ook een naam van een jachtgeweer. De overdadige versiering is in de wereld van de zilvergravure een teken van rijkdom.

Zou er misschien ooit een rijke jachtvereniging geweest zijn in het Oostendse die zijn eigen eetservies had voor de aangesloten leden? Tussen 1880 en 1940 kwam dit nog wel eens voor, ook te Oostende. Of zou het gaan om een chique nachtclub in de Van Iseghem-laan in het interbellum?

Wie kan er helpen?

Alvast bedankt.

S. Van Daele
Coupurestraat 7
8450 Bredene

VOOR U GELEZEN:

“Het Beleg van Oostende” (door N. VANTHOMME): knap uiteengezet!

Weer zijn de Eindejaarsfeesten in aantocht; de traditie wil, en het is zinvol, dat wij onze dierbaren een presentje geven: als het maar van harte is.

En waarom (ook) ditmaal niet een boek, meer bepaald over het verleden van onze stad? Ik denk hierbij bv. aan “De gedenkwaardige belegering van Oostende: 1601-1604, een aardig goed en niet zwaar op de hand geschreven relaas door Norbert VANTHOMME (° 1937).

Zelf een “gespogen en gebrakte” Oostendenaar en gepensioneerd leraar Nederlands aan onze Stedelijke Hotelschool: vandaar dat heel verzorgde taalgebruik, met tussendoor een excursus om zeden en gebruiken uit die tijd nader te verklaren, te situeren of te duiden.

Gebaseerd op de schriften en memoires (vooral Fleming) uit die tijd - ja, 400 jaar geleden - weet VANTHOMME zijn levenswerk te animeren en te verwoorden in een aangenaam, verantwoord gedocumenteerd feitenrelaas van dat “*bloedbad dat tot ver in Europa bewondering en afgrijzen verwekte*”

Ik weet wel, hierover is een en ander in het afgelopen jaar op de boekenmarkt gekomen maar het gaat om strikt wetenschappelijke, “geleerde” en nogal dorre essays waar de doorsnee belangstellende geen hapje van lust. Nee, zoek jij een geschikt, “*verteerbaar*” verhaal over één van de hoogtepunten (of past niet eerder een dieptepunt?) van de Oostendse geschiedenis, wel mik dan op volgend, niet dure, verzorgd uitgegeven boekwerk, uitgegeven in eigen beheer maar gedrukt bij Lannoo, in samenwerking met de stad Oostende.

Te koop in onze boekhandels en in ons Museum, Langestraat 69.

Norbert VANTHOMME: De gedenkwaardige belegering van Oostende: 1601-1604. - Oostende: eigen beheer; Tielt: Drukkerij Lannoo, (2004). - 192 p.: ill. - Met lit. opg. - Prijs: € 20.

Geen I.S.B.N.-nummer! Oplage: 500 exemplaren.

Emile SMISSAERT

ZONDER COMMENTAAR

Op de Boekenbeurs in Antwerpen zagen we een nieuw boek met als titel “Noordzee; een levenskunst tussen strand en polders”.

Het is een rijk geïllustreerd werk, maar helaas in de tekst lezen we over “DE PLOATE” en in de achteraan gedrukte woordenlijst “DE PLATE” als benaming van onze Vereniging!

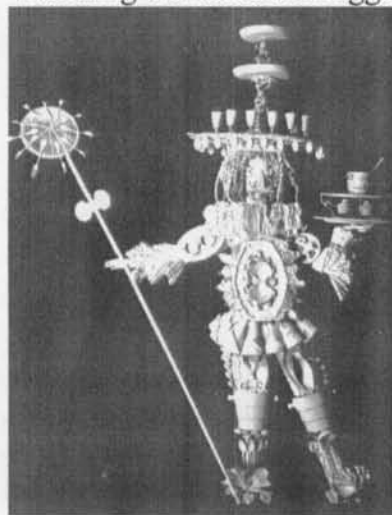
Omer VILAIN

De gastronomische weekends in het Casino-Kursaal van Oostende (deel 1)

door Serge VAN DAELE

Iedereen weet dat het Oostends Casino een grondige opknap te beurt valt. De grandioze opening ervan, voorzien op 18-12-2004 zou terug één van de parels op de Oostendse kroon moeten worden.

In de zomer van 2003 maakte ik een fotosessie van de renovatie van het casino, en zag toen tot mijn verbazing de restanten liggen, op een afvalcontainer, van wat ooit 'het' symbool was van de gastronomische weekends –de mascotte van Fortunatus- gemaakt door kunstenaar Willy Bosschem.

Het "standbeeld" want dat mag je wel zeggen, was ongeveer 2 meter hoog en volledig gemaakt met keuken en restaurantattributen; zoals vorken, messen, lepels, champagne emmers, eierdopjes, glazen, koffietassen, en ja zelfs een zilveren schotel en een schotelverwarmer.

Fortunatus is een Duits half sprookje-half volksroman van 1509. Een jongeling uit Cyprus heeft een onuitputtelijke beurs en een wenshoedje.

Onmiddellijk dacht ik terug aan de vele banketten die ik er met collega's en leerlingen van de hotelschool verzorgde. Regelmatig werd er beroep gedaan op de hulp van de Hotelschool omdat het meestal ging om banketten van 300-400 personen en het vast Casinopersoneel uiteraard ontoereikend was.

Aangezien er tot nu toe nog geen enkel uitgebreid verslag van 33 jaar gastronomische weekends is geschreven vond ik het een boeiende uitdaging om mij daar in te verdiepen. Gelukkig beschik ik over een uitgebreid archief aangaande deze materie, want helaas... veel is reeds vernietigd of nooit gespaard.

Een eerste contact met Mevr. De Ramée (zus van wijlen Dhr De Ramée - eerste concessionaris van het casino) leverde weinig op. Haar ganse archief heeft ze weggeschonken aan een journalist doch is vernietigd door waterschade! Uiteindelijk bracht W. Bosschem (waarvoor hartelijke dank) mij op de goede weg.

Na een opbouwend gesprek met Casino uitbater Dhr. W. Verdock en de hulp van F&B manager Dhr. Dubois mocht ik grasduinen in het 'kleine' keukenarchief van het casino.

De allereerste berichten over een op handen zijnde culinaire manifestatie kon ik terug vinden in de "Kustbode" van 25/12/1953.

Daarin lezen we de aankondiging van een "Tour de France Gastronomique".

Meer hierover in een volgend nummer.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

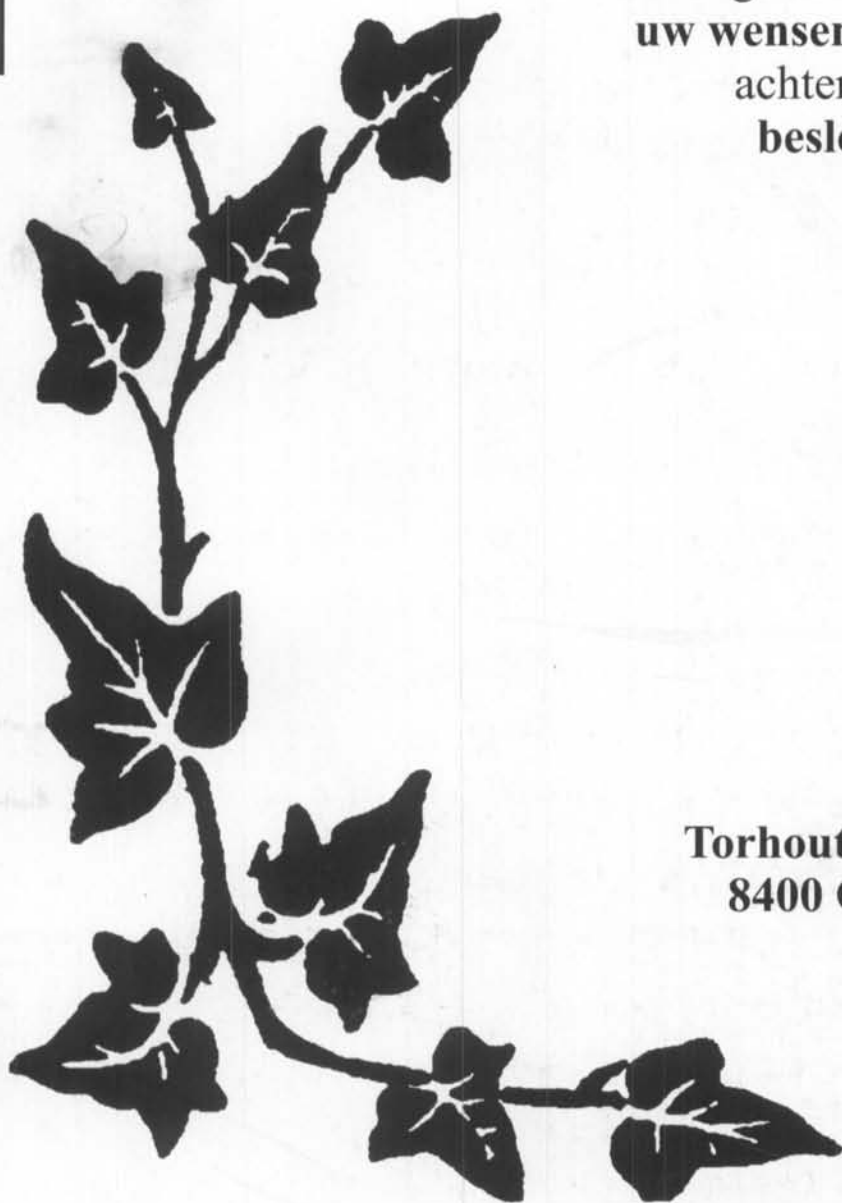
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53